

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ

ปนสถานวัดอรุณราชวราราม ธนบุรี

๒๙ มีนาคม ๒๕๐๘

อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ

ณ ฌาปนสถานวัดอรุณราชวราราม ธนบุรี

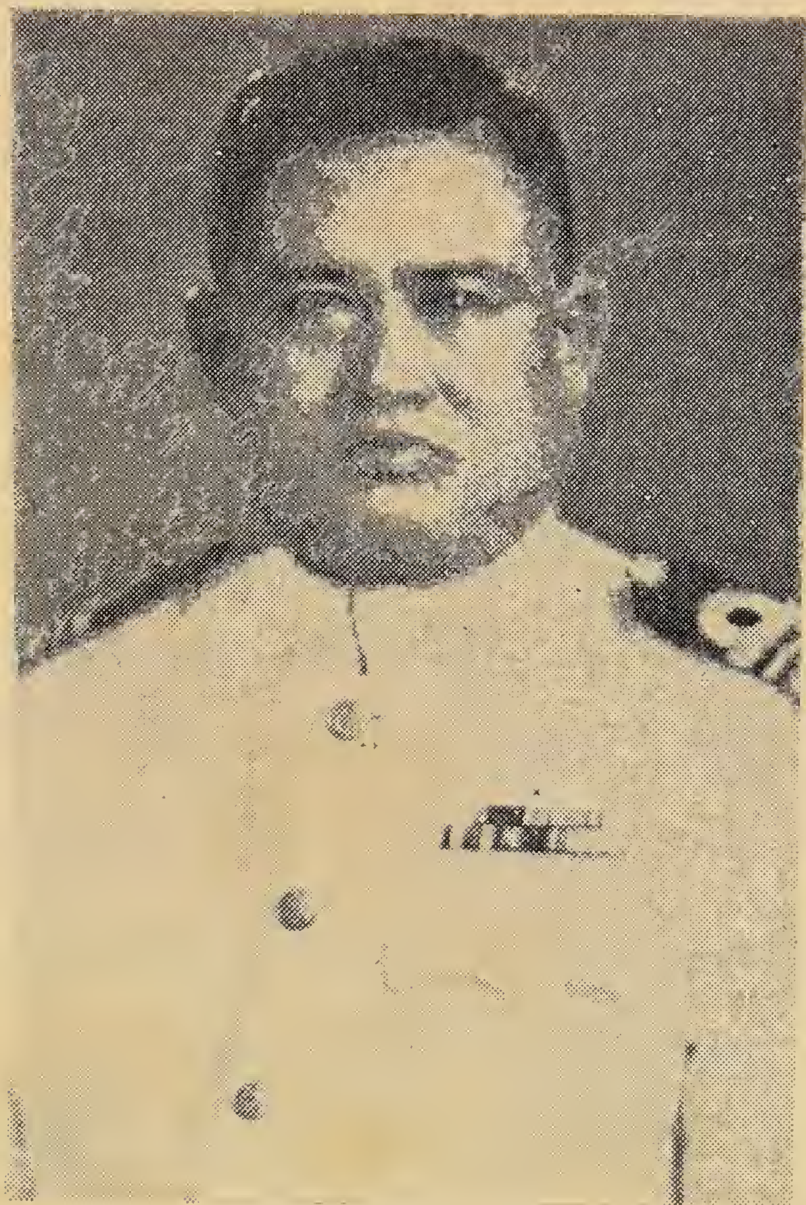
๒๙ **มีนาคม** ๒๕๐๘

คำนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อ ลูก ๆ ได้มีความเห็นร่วมกันว่าควรจะจัดพิมพ์หนังสือขึ้นสักเล่มหนึ่ง ซึ่งมีสาระประโยชน์พอสมควรเพื่อเป็นบรรณาการแด่ท่านที่เคารพนับถือและคุ้นเคยรักใคร่ที่ได้มาเป็นเกียรติในงานพระราชทานเพลิงศพนี้ จึงได้ไปกราบขอเรื่องที่ได้เรียบเรียงไว้แล้วจากท่านเจ้าคุณพระมหานายก วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งท่านก็ได้กรุณาอนุญาตให้นำเรื่องมาพิมพ์ด้วยความเต็มใจยิ่ง คือเรื่อง "วิญญาณของพ่อ" และเรื่อง "นโยบายหวานเย็น" ซึ่งได้เคยตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ ศรีสัปดาห์ มาแล้ว จึงเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่ได้มีโอกาสได้จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในครั้งนี้

จึงใคร่ขอขอบพระคุณต่อท่านเจ้าคุณพระมหานายกอย่างสูงสุดไว้ ณ ที่นี้ และหากว่าหนังสือนี้จะมีประโยชน์แด่ท่าน ผู้อ่าน บ้าง แล้ว ก็ ขอ อุทิศ ส่วน กุศล ผล บุญ ให้ ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงอิ่มเอมเกษมสำราญในสุคติภพ เทอญ.

ลูก

น.ต. ไสว รอดรักขวัญ

ชาตะ ๒๗ ก.ค. ๒๔๕๔

มรณะ ๑๐ เม.ย. ๒๕๐๓

ประวัติของ

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ เกิดวันพฤหัสบดี เดือน ๙ ปีกุน ตรงกับวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ที่บ้านหลังวัดกลาง ตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

เมื่อปฐมวัย ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมวัดสามพระยา จังหวัดพระนคร แล้วเข้ามารับราชการ เป็นนักเรียนจ่าสำรองทหารเรือ เหล่าพรรคกลิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ สอบไล่ได้นักเรียนจ่าเหล่าพรรคกลินได้ชั้นตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ และสอบไล่ได้นักเรียนพันจ่าเหล่าพรรคกลินได้ชั้นโท เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙

ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการ เมื่อ ๑ เมษายน ๒๔๗๕

เครื่องหมาย ๒๔๗๕
ทร. ๔ สป. ๑๐๑

ยศทหาร

พลอาสา	เมื่อ ๑๓ เมษายน ๗๐
จ่าสำรอง	„ ๑ เมษายน ๗๑
จ่าโท	„ ๑๗ พฤษภาคม ๗๕
จ่าเอก	„ ๒๕ มิถุนายน ๗๗
พันจ่าตรี	„ ๑๓ พฤษภาคม ๘๑

พันจ่าโท เมื่อ ๑ เมษายน ๘๒
พันจ่าเอก .. ๑ เมษายน ๘๓
เรือตรี .. ๑ เมษายน ๘๘
เรือโท .. ๑ มกราคม ๘๙
เรือเอก .. ๑ มกราคม ๙๓
นาวาตรี .. ๑ มกราคม ๙๘

ตำแหน่ง

ประจำโรงเรียนจ่าสำรอง
ประจำโรงเรียนชุมพล ทร.
ประจำกรมอู่ทหารเรือ
ผู้ช่วยหัวหน้าหมวดช่างต่อเรือเหล็ก
หัวหน้าแผนกช่างตีเหล็ก กรมอู่ทหารเรือ
สำรองราชการกรมกำลังพลทหารเรือ

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสสริยาภรณ์และเหรียญไทย

เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
เหรียญเงินช้างเผือก
เหรียญทองมงกุฎไทย
เหรียญทองช้างเผือก
เหรียญจักรมาลา
เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

เหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน ร. ๙)
เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก

ราชการต่างประเทศ

ไปราชการรับเรือหลวงท่าจีน ณ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ ๒๓ พ.ค. ๒๔๘๐

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ ได้ทำการสมรสกับ คุณลมุล ปูตินันทน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ดังนี้

นางวรรณี รอดรักขวัญ
นางนิรมล ศรีเพ็ชร์
นายกิตติ รอดรักขวัญ
นายนิวัต รอดรักขวัญ
นายชัยชาญ รอดรักขวัญ
เด็กชาย รังสรรค์ รอดรักขวัญ

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ เมื่อมีชีวิตอยู่เป็นผู้ที่มีนิสัยใจคอกว้างขวางโอบอ้อมอารีแก่ญาติมิตรและผู้น้อยที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นที่รักใคร่แก่ญาติมิตรและผู้คุ้นเคยโดยทั่วกัน

ถึงมรณกรรม ด้วย อุบัติเหตุ รถยนต์ ชนกัน ณ ตำบล บ้านแพะ จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓ สิริรวมอายุได้ ๕๑ ปี.

คุณพ่อของลูก

พระคุณพ่อนี้สุด พรรณนา
สอนสั่งยังเมตตา สุขให้
จากไปลูกแสนอา ลัยรัก
เดชะบุญกุศลให้ สู่ด้าวแดนสรวง.

๑๐ เมษายน ๒๕๐๓ เป็นวันที่นำความเศร้าสลดใจมาสู่ลูกและญาติมิตรทุกคน เพราะเป็นวันที่คุณพ่อได้จากลูก ๆ ไปอย่างกระทันหันโดยที่มิได้มีใครคาดคิดไว้ก่อนเลย ตามปกติแล้วคุณพ่อเป็นคนแข็งแรง หลังจากที่คุณพ่อได้ออกจากราชการแล้ว คุณพ่อได้ประกอบอาชีพส่วนตัวซึ่งต้องเดินทางไปต่างจังหวัดเป็นประจำ ลูก ๆ ไม่เคยคิดเลยว่าการเดินทางครั้งนี้จะเป็นการจากไปไม่มีวันกลับของคุณพ่อ ช่างรวดเร็วเกินกว่าที่ลูกจะคาดฝันว่าท่านจะมีอายุเพียงเท่านี้ แต่มัจจุราชไม่เคยปรานีใคร ลูกยังจำถึงวันนั้นได้ดี ก่อนไปคุณพ่อมาแวะรับลูกเพื่อที่จะให้ไปด้วย แต่เนื่องจากความจำเป็นบางประการลูกจึงไปไม่ได้และในตอนเย็นวันนั้นเอง ลูกก็ได้รับข่าวร้ายรถยนต์ที่คุณพ่อนั่งไปนั้นชนกับรถโดยสารบริษัทขนส่ง คุณพ่อเสียชีวิตในทันที คุณพ่อจากลูกไปเสียแล้ว ต่อไปนี้ใครเล่าจะคอยตักเตือนอบรมให้ลูกประพฤติในทางที่ถูกที่ควร ใครเล่าจะคอยห้ามปรามชี้แจงเมื่อลูกผิดพลาด ใคร

เล่าจะให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว คุณพ่อดีต่อพวกลูก ๆ ทุกคนตลอดจนคุณแม่ท่านรักและเกรงใจคุณแม่มาก คุณพ่อให้อภัยแก่ลูก ๆ ในความผิดพลาดเสมอ

ตลอดชีวิตคุณพ่อได้บำเพ็ญแต่ความดี คุณพ่อได้ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อน ๆ และญาติพี่น้องทุกคนที่เดือดร้อนมาขอความช่วยเหลือเสมอมา คุณพ่อได้พยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่ออนาคตของลูก ๆ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย คุณพ่อมักจะตักเตือนให้ลูก ๆ ขยันขันแข็งและประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามเสมอ ๆ และการที่จะมีชีวิตอยู่ด้วยความดีในภายภาคหน้าคือความประพฤติดีและซื่อสัตย์ ซึ่งลูก ๆ จะขอจดจำคำสอนของคุณพ่อไว้เสมอ ถ้าชาติหน้ามีจริง ขอให้ลูก ๆ ได้เกิดมาเป็นลูกของคุณพ่อทุกชาติไป และขอให้อำนาจกุศลกรรมที่ทำไว้จงดลบันดาลให้วิญญาณของคุณพ่อจงไปสู่สุคติเทอญ.

จากลูก

คำไว้อาลัย

ประณตน้อมแด่ผู้วาย　　ณ แดนไตรแห่งนิจจัง
ในนามผู้ชีพยัง　　ขอสักกาด้วยอาดูร
ท่านจากด้วยเร็วรัก　　สุดจะขัดความดับสูญ
ยิ่งคิดยิ่งเพิ่มพูล　　แต่ความเศร้ารันทดใจ
อนิจจังไม่เที่ยงแท้　　เป็นของแน่กว่าอื่นใด
เกิดดับย่อมเวียนว่าย　　เป็นความทุกข์แห่งสังขาร
ถึงตรองตรึกระลึกได้　　ยังมิวายเศร้าดวงมาลย์
ถึงแต่ผู้วายปราณ　　ผู้กอร์ปเกื้อเอื้อความดี
มาตรแม้นจะหาแก้ว　　อันเลิศแล้วแห่งมณี
หรือเพชรอันรุจี　　คงหาได้ดุจดังใจ
จะหาดีให้เหมือนท่าน　　คงยากนานจะหาได้
กลับชาติแล้วเกิดใหม่　　หรือจะได้ดังใจหวัง
ขอสิ่งงามและความชอบ　　เคยประกอบเมื่อชนม์ยัง
จงสนองให้เหมือนดัง　　อยู่ ณ แดนสุขาวดี
แวดล้อมด้วยความสุข　　ลุล่วงทุกข์และสุขี
สวรรค์ใดหากจะมี　　จงสถิตชั่วกาลเทอญ.

— ด้วยความรักและเคารพยิ่ง —

ในนาม **ภรรยา บุตรและธิดา**

คำไว้อาลัย

คุณพ่อนั้น	ท่านได้พราก	จากไปแล้ว
เหลือแต่แนว	ความดี	มีอยู่หลัง
ต่างโศรกเศร้า	ไม่ยั้งหยุด	สุดประดัง
หากชีพยัง	มีอยู่	ขอรู้คุณ
คุณพ่อนั้น	ความดี	ท่านมีหลาย
นับร้อยราย	ที่ท่าน	ได้เกื้อหนุน
ทั้งการเงิน	การงาน	ท่านเจือจุน
เปรียบบุญคุณ	ของท่าน	นั้นพสุธา
ท่านมาด่วน	ลอยลับ	ดับชีพไป
ต่างสุดแสน	อาลัย	เสน่หา
ขอวิญญาณ	ของท่าน	ผู้บิดา
สู่ฟากฟ้า	สุราลัย	ในพิมาน.

จากลูก **พิราม มหากายี**

"อาลัยเพื่อน"

๑๑ เมษายน ๒๕๐๓ เรือเอก ดิเรก รุ่งสัมพันธ์ โทรศัพท์บอกข่าวว่า นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ ถึงแก่กรรมเสียแล้วโดยอุบัติเหตุ จากข่าวร้ายอันไม่เคยนึกเคยฝันมาก่อนเลยนี้ รู้สึกเศร้าสลดและเสียใจเป็นที่สุด

นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ เป็นเพื่อนรุ่นพี่แต่โดยวัยวุฒิแล้วนับเป็นน้องตลอดเวลา ๓๕ ปี ไม่เคยมีการขัดข้องหมองใจกันเลย นาวาตรี ไสว ดีกับเพื่อนทุกคนไม่ว่ารุ่นพี่หรือรุ่นน้อง สุดแต่ใครจะเรียกร้องให้ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความโอบอ้อมอารีในธุรกิจนานาประการ สุภาพอ่อนโยนเป็นที่รักนับถือของผู้ที่คบค้าสมาคมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณผู้มีอุปการะคุณโดยไม่เสื่อมคลาย การจากไปโดยไม่มีโอกาสได้สั่งเสียกันครั้งนี้ ย่อมนำความเศร้าโศรกมาสู่ญาติและมิตรเป็นอย่างมาก

การเกิด แก่ เจ็บ ตาย แม้จะเป็นของธรรมดาและ นาวาตรี ไสว ก็ได้ตายไปนานแล้ว แต่ความดีของเขายังประจักษ์เป็นสักขีพยานอยู่ ดังจะปรากฏว่าใน ๑๑ เมษายน ของทุกปีเพื่อนจำนวนหนึ่งจะร่วมกันนำปัจจัย ๔ มีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เครื่องป้องกันแดดและฝน ไปถวายหลวงพ่อ ถนอม รอดรักขวัญ (บิดานาวาตรี ไสว) ณ วัดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการถวายความอุปถัมภ์

แทน นาวาตรี ไสว บุตรซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว พร้อมกันนี้ก็ขอให้หลวงพ่อแผ่ส่วนกุศลไปให้เป็นประจำทุกปี

ในวันพระราชทานเพลิง ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๘ นี้ บรรดาเพื่อนทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องได้พร้อมใจกันร่วมบำเพ็ญกุศลเพื่อส่งผลบุญไปให้ขอดวงวิญญาณของ นาวาตรี ไสว รอดรักขวัญ เพื่อนผู้มุ่งแต่การทำดีช่วยเหลือเกื้อกูลต่อทุกคน จงได้รับผลบุญนี้และไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

นาวาเอก เชิญ งามทองหล่อ
เพื่อนผู้เสมือนญาติ

วิญญาณของพ่อ

วิญญาณของแม่ที่ออกไปแล้วนั้น ชั่วเวลาไม่นานต้องตีพิมพ์ถึง ๑๑ ครั้ง จึงเชื่อได้ว่ามนุษยธรรมอันเกี่ยวกับแม่ยังดำรงอยู่ และจักสถาพรสืบไปในแผ่นดินทองของไทย ยิ่งกว่านั้นยังมีผู้เร่งเร้าให้เขียนวิญญาณของพ่อขึ้นอีก เพื่อจะได้เป็นเพื่อนคู่กัน ดังนี้ ย่อมเห็นได้ว่า "พ่อ" ก็ได้รับความสนใจเหมือนกัน บุคคลทั้ง ๒ ได้เป็นผู้บังเกิดเกล้า คือให้กำเนิดเราทั้งหลายร่วมกัน และท่านทั้ง ๒ ได้แข่งขันกันสร้างคุณงามความดีให้แก่ลูกสืบมา ใครจะทำประโยชน์ให้แก่ลูกมากกว่าใคร ? ใครจะทำให้ลูกรักได้มากกว่ากัน ?

ธมฺมสาโร ภิกฺขุ วัดบวรนิเวศวิหาร

ครั้งหนึ่ง ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้น และเล่ากันสืบมาเช่นเดียวกับนิยายทั้งหลาย แม้เวลาจะได้ล่วงเลยมานานแล้วแต่ก็ยังเป็นเรื่องที่จับใจอยู่ วิญญาณของพ่อย่อมมีทั้งความเด็ดเดี่ยวและเด็ดขาด พ่อทนดูลูกได้รับความทรมานไม่ได้พ่อไม่อยากเห็นลูกอยู่ในโลกอย่างคนพิการ หรือไร้เกียรติตรงกันข้ามถ้าพ่อเห็นลูกเป็นคนเข้มแข็งและมีเกียรติ พ่อจะเอากำปั้นทุบโต๊ะด้วยความภาคภูมิใจ———

เมื่อฝนสร่างฟ้าในราวป่าเริ่มแห้งแล้ง นักนิยมไพรกลุ่มหนึ่งชวนกันเข้าป่าเพื่อล่าสัตว์ตามอัธยาศัยของคนที่เห็นการทำลายชีวิตเป็นเกม เป็นวัฒนธรรมของคนเมือง เป็นเรื่องของอารยชน แต่ชีวิตของเขาถูกล่าเข้าบ้าง คนจำพวกนี้จะร้องโวยวาย ไม่ยักเห็นเป็นเกม ซึ่งตนจะต้องเผ่นหนีให้สนุก เมื่อถูกยิงก็ร้องครวญครางให้ครึกครื้น และเมื่อจะตายก็ตายอย่างชื่นใจ ตรงกันข้ามกลับเห็นว่า การกระทำแก่ตนนั้นเป็นความโหดร้ายของสัตว์ว่า เป็นเรื่องของอนารยชน นี่แหละโลกแห่งความเห็นแก่ตัว ซึ่งยังเป็นปีศาจที่แฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์ แม้จะได้ตีราคาตัวไว้สูงแล้ว ก็ปลดปล่อยออกไปไม่ได้ ตกเป็นทาสแห่งความอยาก โดยมิได้อดอยากอะไรเลย ความอยากส่วนนั้นเป็นแต่เพียงมารหัวใจเท่านั้น-- ---

ในขณะที่นักนิยมไพรกำลังคะนองไพรนั้นเอง บุรุษ ๒ พ่อลูกก็พากันเข้าป่า เพื่อตรวจดูป่าที่จะขอสัมปทานยิ่งเข้าไปในป่าลึกก็ยิ่งรู้สึกสงัดเงียบ ความวิเวกวังเวงทำให้ ๒ พ่อลูกมิค่อยจะได้พูดจาอะไรกัน ฝ่ายพ่อก็ตั้งหน้าตั้งตาชมไม้ไปเพลิน ๆ ฝ่ายลูกก็เดินตามหลัง ดูเป็นชีวิตที่บริสุทธิ์ และน่าชื่นชมยิ่งนัก ทันใดนั้นเสียงปืนของนักนิยมไพรก็ดังขึ้น ๒ นัดซ้อน นัดหนึ่งถูกที่สะบ้าหัวเข่าแตกละเอียด อีกนัดหนึ่งถูกที่ตะโพก ลูกของพ่อล้มฟุบลงทันที ส่งเสียงร้องครวญครางลั่นป่า และร้องเรียกให้พ่อช่วย พ่อวิ่งย้อนกลับหลังไปโดยเร็ว เห็นลูกอยู่ในลักษณะเช่นนั้น มิได้พูดอะไรสักคำ นัยตา

แข็งกร้าว ยกปืนขึ้นประทับไหล่ปล่อยกระสุนไปยังลูกที่พ่อรักเพียงดวงใจ ๒ นัดซ้อนเช่นเดียวกัน ลูกรักก็สิ้นเสียงครวญครางลงทันที—

ในวันเวลาที่ไม่ห่างไกลกันมาก มีเรื่องเล่าว่าพราน ๒ พ่อลูกได้เข้าสู่ไพรด้วยความประสงค์เช่นเดียวกับพรานทั้งหลาย ในป่าลึกนั้นเป็นที่รู้กันในหมู่พรานเก่า ๆ ว่า มีภัยใต้พื้นดินอยู่อย่างหนึ่ง คือ *ต่อขุม* ต่อชนิดนี้ขุดดินเป็นโพลงแล้วอาศัยทำรังอยู่ในนั้น เป็นชนิดที่ใช้ปากกัด (อย่างที่พจนานุกรมของเราเรียกว่าตัวต่อ) ปากของมันคมเหมือนมีดโกน แม้แต่เนื้อเค็มหมาด ๆ มันก็สามารถกัดได้ มันใช้ปากคว้านอย่างว่องไว เนื้อจะหลุดออกมาเป็นก้อนขนาดเม็ดถั่วเหลือง ถ้าสัตว์ตกลงไปในขุมของมันเพียงชั่วครู่เดียว มันก็จะรุมกันคว้านเนื้อหมดเหลือแต่กระดูก ซึ่งเป็นที่เกรงขามคร้ามขยาดกันอยู่ในหมู่พราน เขาสอนให้ระวังกันอยู่เหมือนกัน พรานคนที่กล่าวถึงนี้แก ก็รู้ แต่ถึงคราวที่แกจะต้องรับบาป แกมุ่งจะเอาชีวิตสัตว์อื่น ลืมระวังชีวิตของลูก เผลอไปชั่วพริบตาเดียวเท่านั้นเอง ลูกของแกก็ตกลงไปในขุมต่อเกือบแค่บั้นเอว ตะโกนเรียกให้พ่อช่วยอย่างเสียงหลง พ่อพรานรู้โดยตลอดว่าอะไรเกิดขึ้น เขาไม่รอช้า ยกปืนขึ้นประทับไหล่ลั่นไกปล่อยกระสุนไปยังร่างของลูกชาย ซึ่งกำลังแตกเนื้อหนุ่มอย่างรวดเร็ว ลูกก็สิ้นเสียงขอความช่วยเหลือจากพ่อลงทันที——

เรื่องนี้และเรื่องนั้น ย่อมแสดงถึงวิญญาณรักของพ่อซึ่งแนบแน่นอยู่กับลูก เกินกว่าที่จะเห็นลูกอยู่ในโลกแห่งความทรมาน หรือ

อยู่สักแต่ว่ามีลมหายใจ ไม่ว่าพ่อนั้นจะเป็นอะไร ถ้าเขามีลูกชาย ก็มักจะกล่าวด้วยความภาคภูมิใจ ลูกของพ่อ อกกว้างสามศอก ลูกต้องแข็งแรง เป็นชายชาตรี *ทำอะไรต้องไว้ฝีมือ ไม่ใช่ไว้ขี้มือ* เมื่อลูกชายทำอะไรได้รับผลสำเร็จ ความรู้สึกว่า *ลูกพ่อ* ย่อมซาบซ่านไปทั่วร่างของเขา ถ้าเป็นลูกหญิง พ่อก็อยากจะวางธุระให้แม่ของเขาอบรมสั่งสอนกันไปตามประสาลูกหญิง แต่ว่ามิใช่พ่อจะสิ้นห่วงเสียทีเดียว เพราะพ่อรู้ดีว่า ผู้หญิงนั้นแม้จะเก่งกล้าสักเพียงไรก็ปกครองตัวเองไม่ได้ เมื่อเป็นเด็กหญิงพ่อก็ต้องปกครอง เมื่อเป็นสาวพ่อก็ต้องคุ้มครอง เมื่อมีสามี สามีก็ต้องเป็นหลักประกัน เมื่อแก่เฒ่าลงลูกชายก็ต้องเลี้ยงดู ดังนั้น พ่อจึงคอยเอาใจใส่ลูกหญิงอยู่เหมือนกัน พ่อจะภาคภูมิใจนัก เมื่อเห็นลูกชายเข้มแข็งซื่อสัตย์สุจริต เห็นลูกหญิงอ่อนหวาน มรรยาทเรียบร้อย แต่ถ้าตรงกันข้าม พ่อก็อาจตัดสินใจโดยฉับพลันว่า *ตายเสียดีกว่าอยู่*——

หวนคิดถึงเรื่องของพ่อ พ่อเคยเป็นหนุ่ม และในคราวเป็นหนุ่มนั้น พ่อก็ต้องเป็นเทพบุตรบ้างไม่มากก็น้อย พ่อสร้างความเป็นเทพบุตรแบบง่าย ๆ พ่อรู้จิตใจของคนสามัญดี คนทุกคนอยากได้สิ่งที่ตนไม่มี พ่อเองชอบผู้หญิง ก็เพราะผู้หญิงเขามีสิ่งที่พ่อไม่มี ผู้หญิงที่มีลักษณะสมบูรณ์เป็นหญิงทั้งกายวาจาและใจ ย่อมเป็นเทพธิดา พ่อไม่ชอบผู้หญิงที่ทำตนเป็นผู้ชาย เพราะลักษณะผู้ชายพ่อมีของพ่อเองแล้ว เพียงเท่านี้พ่อก็รู้เคล็ดลับว่า พ่อจะทำอย่างไร จึงจะได้เป็นเทพบุตร

ในความฝัน หรือในความจริงของใครสักคนหนึ่ง? พ่อทำตนเป็นผู้ชายทุกระเบียดนิ้ว กล้าหาญ อดทน ไม่แร่ไม่งอน ตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักทำมาหากิน มีลักษณะเป็นผู้คุ้มครองหรือปกครองได้ และ *เจรจาความใดก็โดยเหตุผล* เพียงเท่านี้ พ่อก็เป็นชายหนุ่มที่ไม่เลว ได้รับความสดชื่นจากสิ่งแวดล้อม และสิ่งที่พ่อปรารถนา——

ครั้งนั้น พ่อเป็นอิสระเสรีเหมือนนกที่บินอยู่บนอากาศจะไปทางทิศไหนก็ไปได้ เหมือนแมลงภู่จะไปสู่อุทยานไหนก็ได้ พ่อได้รับความสดชื่นจากความเป็นหนุ่ม ความเป็นโสดอย่างสุดขีด พ่อควรจะได้ครองความเป็นโสดสืบไป แต่เรื่องของโลกโดยทั่วไป และแคบเข้ามาเรื่องใครคนหนึ่ง ซึ่งไม่ต้องบอกลูกก็คงเข้าใจ อิทธิพลของพันธุ-กรรมและสิ่งแวดล้อม พ่อก็ตกอยู่ในข่ายที่เขาว่า ไม่มีอินทรีย์ใดจะปราศจากเสียซึ่งสมบัติทางพันธุกรรม และไม่มีอินทรีย์ใดจะพ้นไปจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ในที่สุด พ่อก็จากชีวิตเดียวมาเป็นชีวิตคู่ ทางเดินของพ่อก็แคบลง ไม่เหมือนนกบนอากาศ ไม่เหมือนแมลงภู่ที่จะสู่อุทยานใดก็ได้ พ่อต้องมีเส้นทางจราจร และมีอุทยานโดยเฉพาะ พ่อถือว่าลูกเป็นสิ่งเร้าให้พ่อตกลงใจเช่นนั้น การเป็นพ่อเป็นลูกกัน พ่อถือว่าต้องมีความหมายอย่างลึกซึ้ง มิใช่เพียงความรัก (Love) กามารมณ์ (Sexual) หรือความกำหนัด (Lust) คนหมันก็อาจมีความรู้สึกเช่นนั้นได้ แต่ไม่อาจมีลูก เนื้อแท้ของความเป็นพ่อเป็นลูก

กัน ย่อมต้องมีไกลกว่านั้น มีสายสัมพันธ์อันเป็นอดีต เป็นบุพพกรรม มีกรรมลิขิตเป็นเหตุผลว่า เราจะต้องเป็นพ่อลูกกัน ความเป็นพ่อเป็นลูกมิใช่เสี่ยงอย่างทอดลูกเต๋า——

แต่ทั้งหมดที่กล่าวแล้วนั้น เป็นความนึกคิดของพ่อ ลูกจะคิดอย่างอื่นอีกก็ได้ พ่อไม่ห้าม แม้แต่ลูกจะคิดว่า พ่อทำอย่างทอดลูกเต๋าแล้วมันออกห้าแต้ม คือเกิดลูกขึ้นมา พ่อก็อนุญาตให้ลูกเป็น *ลูกห้าแต้ม ลูกที่พ่อไม่เจตนา ลูกที่เกิดมาโดยบังเอิญ* ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ลูกได้นึกคิดอย่างสบายใจ—ในส่วนตัวของพ่อแล้ว พ่อยอมให้ลูกเห็นว่า พ่อไม่มีความสำคัญอะไรเลยก็ได้ แต่ด้วยวิญญาณของพ่อ พ่อย่อมถือว่าลูกมีความสำคัญ มีความหมายและเป็นเชื้อไขของพ่อ อันลืมไม่ได้ และตัดไม่ขาด ทำอย่างไรเสียลูกก็ต้องเป็นลูกของพ่ออยู่วันยังค่ำ ลูกจะเป็นลูกไม่มีพ่อไม่ได้.

พ่อได้ทราบว่ามีลูกบางคนมีความคิดอย่างเฉียบแหลม แถลงการมคมคายว่า "เขาเกิดมาก็เพราะพ่อเล่นอารมณ์เท่านั้น จึงไม่มีความสำคัญในการทำให้เกิด ส่วนในการเลี้ยงดูก็ไม่มีบุญคุณอะไร เพราะทำให้เกิดก็ต้องเลี้ยง เช่นเดียวกับไปจับนกเขามาไว้แล้วให้ข้าวให้น้ำ จะทวงบุญคุณต่อนกเขาอย่างไร ? มันเป็นภาระที่จำต้องทำเช่นนั้นต่างหากเล่า" ความคิดอย่างนี้พ่อก็ไม่ว่า "ถ้าใครมีลูกไม่เลี้ยงอาจผิดกฎหมายด้วยซี" ถึงเช่นนี้พ่อก็ไม่ว่า เพราะพ่อไม่ต้องการให้ลูกเห็นว่าพ่อมีความสำคัญ พ่อเพียงแต่ให้พ่อเองเห็นว่า ลูกมีความ

สำคัญ และพ่อไม่ใช่เลี้ยงลูกอย่างทวงบุญคุณ ตรงกันข้าม พ่ออยากให้ลูกทวงบุญคุณจากพ่อ เพราะถ้าลูกไม่เกิดมา พ่อก็ไม่ได้รับตำแหน่งใหญ่ คือความเป็นพ่อคน....

ธอมัสคาไลล์ ที่เป็นฝรั่งมังค่าได้กล่าวไว้ว่า "ธรรมชาติได้เสกสรรให้เกิดต้นโอ๊กและกล่ำปลี แต่สิ่งแวดล้อมประสาทว่า มันจะเติบโตสมบูรณ์หรือจะแกร็น" อันนี้ย่อมหมายความว่าการเกิดย่อมมีปัจจัย และมิใช่เกิดแล้วเป็นแล้วไป จะสมบูรณ์หรือจะแกร็น ต้องมีสิ่งแวดล้อมอำนวยสนับสนุน กะหล่ำปลีก็ต้องรดน้ำพรวนดิน คนก็ต้องอุปถัมภ์เลี้ยงดูแนะนำสั่งสอน คนทุกคนย่อมเป็นดังนี้ คือการเกิดย่อมต้องมีผู้ให้เชื้อสาย เกิดมาแล้วต้องมีผู้สนับสนุน เช่นนี้ย่อมเป็นความจริงอย่างบิดเบือนไม่ได้ เพราะรู้เห็นกันตำตาอยู่ แต่ถ้าจะให้ดีก็ควรศึกษาเรื่องกรรมโดยเฉพาะ ชนกกรรม กรรมแต่งให้เกิด อุปถัมภกกรรม กรรมสนับสนุน อุปปีฬกกรรม กรรมบีบคั้น อุปฆาตกกรรม กรรมตัดรอน ทุกคนย่อมเป็นมา และเป็นไปด้วยกรรมเหล่านี้ แต่ต้องศึกษากันอย่างมากมาย จึงจะรู้จักตัวกรรมที่แท้ เท่าที่พ่อพร่ำพูดนี้มิใช่จะทวงบุญคุณจากลูก ความหวังของพ่อที่มีอยู่แก่ลูกก็คือว่าต้องการให้ลูกรู้ความจริง พ่อนี่แหละเป็นพ่อ ถ้าพ่อไม่บอกลูกจะรู้ได้อย่างไร ? พ่อเป็นผู้กุมความลับเรื่องการเกิดของลูกไว้อย่างสิ้นเชิง พ่อปฏิเสธเสียคนเดียวว่า *พ่อมิใช่พ่อของลูก คนก็จะเกิดสงสัยกันทั่วเมือง* ลูกก็อาจถูกตราหน้าว่า *ลูกไม่มีพ่อ* และการที่พ่อมีลูกนั้น

มิใช่ถืออย่างไปตีกบ ซึ่งได้มาแล้วจะต้มยำอย่างไรก็ได้ พ่อจะต้องประคับประคองลูกให้ไปสู่จุดหมายที่ดีให้ศึกษาอักขรสมัย ศึกษาสิ่งแวดล้อม ศึกษาเรื่องชีวิต และศึกษาให้ทราบตัวแท้ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ลูกมีความเจนจัดพอที่จะไปโชว์ฝีมือบนเวทีหลายแห่ง และพอที่จะหาความผาสุกบนพื้นพิภพนี้ได้ โลกจะเหลวแหลกสักเพียงไรก็ตาม ลูกของพ่อต้องไม่เหลวแหลก เพื่อความสุขสมบูรณ์ของลูกเอง ก็อะไรเล่าจะเป็นหลักประกันได้ ? *ความรู้ดีปฏิบัติชอบ* นี่แหละจะเป็นหลักประกันได้ พ่อมีเรื่องจะพูดกับลูกมากเหมือนกัน แต่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ วิญญาณของแม่ได้กล่าวไว้โดยละเอียดแล้ว พ่อจึงจะกล่าวเฉพาะบางเรื่อง——

เรื่องแม่ ลูกเกิดมาต้องมีแม่ ตัวแม่ที่แท้อยู่ที่ตรงไหน ? ลูกต้องเข้าใจให้ดี มิฉะนั้น มิวันใดก็วันหนึ่ง ลูกอาจเบื่อแม่ รังเกียจแม่ ไม่เคารพนับถือแม่ก็ได้ บางวันแม่ไปเล่นไพ่ บางวันแม่ไปทะเลาะกับเพื่อนบ้าน บางวันแม่บ่นจู้จี้จุกจิก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ แต่ลูกต้องเข้าใจว่า แม่ที่แท้ มิได้ไปเล่นไพ่ มิได้ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน มิได้บ่นจู้จี้จุกจิก เพราะตัวแม่ที่แท้อยู่ตรงที่ *ความเป็นผู้บังเกิดเกล้าคือตั้งครรภ์ แล้วคลอดลูกออกมา* ความหมายอันนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ย่อมเป็นอมตะ ดังนั้น ความนับถือบูชาแม่ จึงไม่มีวันที่จะคืนคลายได้ ไม่ว่าแม่จะเป็นอะไร ? จะเป็นทาสีหรือราชินีก็

เหมือนกัน แม่ย่อมเป็นแม่ของลูกอยู่เสมอ หากแม่จะห่อหุ้มร่างด้วยผ้าขี้ริ้วก็ดี หรือเป็นผู้ต้องหาว่าเป็นนางโจรก็ดี ลูกจะเฉิดฉายอยู่ในฐานะไหน ๆ ก็ตาม ก็ควรหมอบกราบลงที่เท้าของแม่เสมอ มักจะเป็นความผิดคิดมิชอบของพวกลูก ๆ อยู่อย่างหนึ่ง คือถ้าพ่อแม่ตกอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อย เช่นยากจน แต่งตัวเป็นบ้านนอก พูดจาป่า ๆ เปิ่อ ๆ ทำอะไรต่าง ๆ ให้กลมกลืนกับสังคมปัจจุบันไม่ได้ ลูกที่คิดว่าตนหรูหราคบคนชั้นสูง ก็ไม่อยากให้ใครทราบว่าพ่อแม่ของตนเป็นเช่นนั้น ถึงกับว่าบางราย เมื่อพ่อแม่ชนิดนั้นมาพบกับลูกชนิดนี้ ซึ่งกำลังหรูหราในงานสมาคมเพื่อนหนุ่มสาว เกิดปฏิเสธว่า มิใช่พ่อแม่ของตน บอกกับเพื่อนฝูงบิดพริ้วโดยไม่ละอายว่า *ยายแก่กับตาแก่จำผิดไป* อย่างนี้ดูเป็นเรื่องที่น่าอนาถนัก พ่อคิดว่าพ่อแม่ของคนเรานั้น ยิ่งตกอยู่ในฐานะต่ำ ลูกยิ่งแสดงความนับถือสูง เช่นนี้จะทำให้มองเห็นภูมิธรรมอันแท้จริง มิใช่ทำประจบประแจงเพื่อได้มรดก และจะเพิ่มความนับถือจากเพื่อนฝูงยิ่งขึ้น พ่อคิดว่า ถ้าลูกกำลังชุมนุมอยู่กับเพื่อนหนุ่มสาว สมมุติว่าแม่ของลูกยากจนนุ่งผ้าขาดกระรุ่งกระริ่งมาหา ลูกรีบวิ่งออกไปต้อนรับแล้วกราบลงที่เท้าของท่าน พร้อมกับแนะนำให้เพื่อนฝูงทราบว่า *หญิงคนนี้คือแม่ของตน* พ่อเชื่อเหลือเกิน เพื่อนฝูงของลูกจะดีใจจนกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ และจะพากันนับถือน้ำใจของลูกยิ่งขึ้น พ่อเองก็เคยรักน้ำใจของคนที่เขาเอาใจใส่คนแก่ เอาใจใส่แม่ของเขา และเอาใจใส่ญาติผู้ใหญ่โดยไม่เลือกฐานะ ขอให้ลูกของ

พ่อได้ใช้ความคิดให้ถูกต้องเถิด มิ่งมงคลจะมีแก่ลูกเอง.

เรื่องญาติ ลูกเกิดมาต้องมีญาติ เช่นเดียวกับไม้ไผ่ต้องมีเหล่ากอ ญาติมีความสำคัญทางสืบสายโลหิต และร่มเงาของญาติท่านว่าเป็นความสุขอย่างหนึ่ง คนมีญาติย่อมได้รับความอบอุ่น ทางพระให้ถือความเป็นญาติอย่างน้อยถึงเจ็ดชั่วโคตร คือให้พระขอสิ่งของจากญาติได้โดยไม่ต้องปวารณา จึงเห็นได้ว่าท่านให้นับถือญาติกันเพียงไร? แต่มาถึงสมัยนิยมเงินนิยมทอง ความคิดของคนก็กลายไปบ้าง *มีเงินเขาก็นับว่าน้อง มีทองเขาก็นับว่าพี่ ถ้ายากจนเงินทองพี่น้องไม่มี* บางทียศศักดิ์ต่างกันก็เข้าหน้ากันไม่ได้ บางทีลืมทักกันไปหน่อยก็โกรธกันเป็นฟืนเป็นไฟ บางทีแย่งมรดกกันอย่างไร้มนุษยธรรม ถึงกับตัดญาติกันก็มี พ่ออยากให้ลูกรู้ไว้ว่าญาตินั้นตัดกันไม่ได้ เพราะตัวญาติที่แท้ ย่อมอยู่ที่สายโลหิต ลูกควรนับถือญาติทุกคน แม้แต่ญาติคนที่เลวที่สุด ลูกอย่าเอาเรื่องเล็กน้อยมาตัดสายโลหิตของลูกเสียเลย *ลูกควรถือหลักประนีประนอมเป็นสำคัญ* แม้ลูกจะไปร่วมวงกับใคร โดยเป็นเขยหรือสะใภ้ ก็ควรจะได้ถือวงศ์ตระกูลของเขาเสมือนญาติโดยสนิทสนม จะทำอะไรควรตกลงกันฉันท์ญาติทุกกรณี คนที่ใช้ทิฏฐิมานะพูดเหวี่ยงแม้แต่ญาติของตนเอง ย่อมเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ คนที่ได้ลูกสาวเขาแล้ว ไม่รู้จักแม่ยายก็ดูเต็มทน พ่อขอให้ลูกระมัดระวังในเรื่องเหล่านี้ให้ดี เพื่อผลประโยชน์ของลูกเอง.

เรื่องพึ่งตนเอง ลูกของพ่อต้องคิดพึ่งตนเอง จึงจะเป็นการถูก

ต้องตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ ยิ่งถึงคราวตกระกำลำบาก ลูกก็ควรได้คิดพึ่งตนเองให้มาก พ่อเห็นว่า การคิดพึ่งผู้อื่นนั้น *เป็นการขายตัวลงเป็นทาส* เป็นการทำให้ตนเองต่ำต้อยลงไป เป็นการไร้เกียรติ พ่อขอยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่นคนอยากนั่งรถเก๋ง ก็ไปแต่งงานกับคนที่เขามีรถเก๋ง คนที่อยากมีบ้านอยู่ ก็ไปแต่งงานกับคนที่เขามีบ้านอยู่ ดังนี้ย่อมตกเป็นเบี้ยล่างอย่างไม่มีปัญหา เขาผู้เจ้าของทรัพย์นั้นย่อมมีความรู้สึกว่า *ลูกเป็นคนอาศัย เป็นคนที่เขาอุปการะอุ้มชูขึ้นมา* สักวันหนึ่งเขาจะต้องวาง*อำนาจเหนือ* ลูกจะครองชีวิตอยู่อย่างลำบาก เป็นเจ้าแห่งความเศร้าโศก ระทมขมขื่น หวานอมขมกลืน และมิวันใดก็วันหนึ่ง ลูกอาจต้องหิ้วกระเป๋าเสื้อผ้าออกไปโดยกระทันหัน แต่ถ้าลูกคิดพึ่งตนเอง เก็บหอมรอมริบ เพื่อมีบ้านของตนเอง หรือเป็นบ้านเช่าในนามของตนเอง แม้เป็นหลังเล็ก ๆ ก็ยังภูมิใจแน่ใจในการครองบ้านนั้น ดีกว่าอยู่บ้านหลังใหญ่ซึ่งจะถูกไล่ออกไปเมื่อไรก็ไม่รู้ คนที่พึ่งตนเองได้ ย่อมห่างไกล*อำนาจเหนือ* การที่คนเราถูกอำนาจเหนือนั้น ก็เหมือนช้างที่มีควาญอยู่บนหลัง จะถูกขอสับเมื่อไรก็ไม่รู้ ในเวลาที่ลูกยังไม่สามารถจะมีบ้านได้ ก็ขอให้ลูกคิดสะสมเงินทองไว้ ฝากไว้กับธนาคารที่มีหลักฐานมั่นคง และพยายามทำตัวเลขให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ จากสามตัวเป็นสี่ตัวห้าตัวหกตัวโดยลำดับ เงินทองนั้นแม้เล็กน้อยก็เป็นของมีค่า ถ้าลูกดูถูกค่าของเงิน ลูกจะต้องยากจนไปตลอดชาติ *เงินทองเป็นของน้อย แต่เก็บ*

บ่อยก็ได้มาก การทำงบประมาณนั้น ลูกอย่าทำแต่เพียงรายรับกับรายจ่ายต้องทำรายเหลือไว้ด้วย *รายรับ รายจ่าย รายเหลือ* ลูกต้องทำให้เรียบร้อย และที่ดีที่สุดคือ *รายเหลือ* รายเหลือนี้แหละจะป้องกัน*อำนาจเหนือได้* และจะพึ่งตนเองได้ในอนาคต คนบางคนทำงานมีแต่อดีต คือได้เงินมาต้องนำไปชำระหนี้ที่ค้างไว้ บางคนทำมีแต่ปัจจุบัน คือได้เงินมาเท่าไรใช้หมด บางคนทำงานมีอนาคต คือเมื่อทำงานได้เงินมาก็มีการเก็บสะสมไว้ได้ด้วย ลูกของพ่อต้องเป็นคนมีอนาคต และเป็นคนพึ่งตนเองได้ แต่การที่พ่อสอนให้ลูกพึ่งตนเองนี้ลูกอย่าเข้าใจเลยเถิด แล้วเป็นคน *เย่อหยิ่ง ปั้นปึ่ง จองหอง* ลูกต้องเป็นคนอ่อนโยน อ่อนหวานแล้วแต่กรณี เพราะ *ความดี* เท่านั้นที่จะช่วยบุกเบิกทางให้ลูกไปถึงที่พึ่งตนเองได้โดยแท้จริง.

เรื่องของความคิด ลูกของพ่อต้องใช้ความคิดให้ชอบด้วยเหตุผลและได้ผล *ความคิดรอบคอบ* ย่อมมีความหมายที่ดีมาก บางสิ่งบางอย่างมีค่าทางวัตถุ บางสิ่งบางอย่างมีค่าทางจิตใจ ลูกอย่าคิดให้ขัดแย้งกัน นักเศรษฐกิจอาจไม่นึกถึงค่าของพระเจดีย์เลย แต่นักศาสนาย่อมมองเห็นค่าในองค์พระเจดีย์นั้น พ่อเคยชอบใจตระกูลบางตระกูลที่เขาสืบสายกันมา ด้วยความรู้จักทั้งค่าในทางวัตถุ และค่าในทางจิตใจเขาหาเงินหาทองพร้อมกันไปกับการตั้งตนไว้ชอบในทางศาสนา บางวันก็ไปไหว้พระเจดีย์ บางวันก็ไปฟังเทศน์ในพระอุโบสถ ทุกวันนี้พ่อมักจะได้เห็นคนคลั่งอยู่ ๒ พวก คือพวกคลั่งเศรษฐกิจ ก็คิดรื้อโบสถ์รื้อ

เจดีย์ เพราะเห็นว่าไม่อำนวยผลทางเศรษฐกิจ พวกคลั่งศาสนา ก็เห็นว่า การเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไม่อำนวยผลให้รอดพ้นจากทุกข์ เป็นการงานที่น่าเบื่อหน่าย เพราะต้องท่องเที่ยวอยู่ในวงกลม [วัฏฏสงสาร] เกิดอาการเพ่งเล็งกันขึ้น นักเศรษฐกิจเห็นนักศาสนาเป็นกาฝากสังคม นักศาสนาเห็นนักเศรษฐกิจเหมือนอูฐในทะเลทรายต้องเข็ญภาระอย่างหนัก พ่อนอบน้อมแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ก็เห็นว่า ไม่มีการขัดแย้งกันทั้งทางโลกและทางธรรม พระองค์สอนไว้ทุกประโยชน์ ทั้งประโยชน์โลกนี้ ทั้งประโยชน์โลกหน้า ทั้งประโยชน์อย่างยิ่ง ใครจะทำอย่างไหนพระพุทธองค์ก็ทรงส่งเสริมทั้งนั้น ไม่มีการทรงติโน่นตินี่ เป็นแต่ว่า ผู้ที่มุ่งจะทำประโยชน์ชั้นสูง แล้วไปหลงประโยชน์ชั้นต่ำ ก็ทรงแนะว่า เป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยเหตุผล ลูกของพ่อต้องรู้ว่า อะไร ? เป็นอะไร ? ลูกอย่าปากมากพูดซัดโน่นซัดนี่ ลูกจะกลายเป็นเหมือนแม่โคที่ไม่มีน้ำนมให้ลูกดื่มแล้วถีบโน่นถีบนี่ มันจะตกหนักว่า ลูกไม่มีความรู้อะไร หรือรู้ก็ไม่รอบคอบ รู้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วก็เที่ยวถ่มน้ำลายรดฟ้า หรือซัดฝุ่นขึ้นเหนือลม โลกกับธรรมต้องอิงอาศัยกัน ลูกต้องจำไว้— —

ลูกอย่าไปคิดอะไรที่มันไม่เป็นผลดีแก่ลูก วิทยาการในโลกมีมาก ตรรกวิทยา จิตตวิทยา สังคมวิทยา ปรัชญา ลูกต้องไม่แก่วิทยาเหล่านี้จนเข้าใครไม่ได้ หลักที่เข้าใครเข้าได้ของพระพุทธเจ้ามี

อยู่ ๗ ข้อ *คือ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล* ถ้าลูกของพ่อใช้รู้ทั้ง ๗ นี้เป็นหลักดำเนินชีวิตแล้ว พ่อเชื่อเหลือเกินว่า ลูกจะไม่มีการผิดหวังอะไร ลูกจะวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็จะเป็นไปโดยชอบ และลูกจะทำอะไรก็ตัดสินใจได้ง่ายและถูกต้อง พ่อจะขอยกตัวอย่างการปฏิบัติต่อเรื่องที่เกิดขึ้นง่าย ๆ เช่นคนในบ้านเกิดมีอาการแน่นิ่งขึ้น ลูกไม่ต้องตกใจโวยวาย จงตรวจดูด้วยอาการปกติ ถ้ายังไม่ตายก็ไปตามหมอมาหรือจัดส่งไปโรงพยาบาล ถ้าตายก็จัดการเกี่ยวกับงานศพตามประเพณี พูดง่าย ๆ ว่า *ถ้ายังไม่ตายก็ให้หมอไป ถ้าตายแล้วก็ให้สัปเหร่อไป* เรื่องอื่น ๆ ก็เหมือนกัน ลูกต้องยอมให้มันเป็นไปตามเรื่อง และทำไปตามเรื่อง ลูกต้องเตรียมใจไว้ให้พร้อม ยอมรับหลัก *อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา* ของพระพุทธองค์ เพราะในที่สุด ลูกไม่มีอะไรนอกจากนั้น——

ชีวิตของลูกในปัจจุบัน พ่อทราบดีว่าเป็นอยู่อย่างไร ? ลูกจะนึกว่าตนเป็นอย่างไรก็ตาม พ่อคอยเอาใจใส่ลูกเสมอ ลูกก็คงตกอยู่ในลักษณะคนค้าขายทุกวัน บางวันลูกก็ขาดทุน บางวันลูกก็ได้กำไร ไม่ใช่พ่อจะพูดเป็นปริศนาอะไร พ่อหมายความว่าลูกต้องเกี่ยวกับสังคม เกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เมื่อลูกไปเจอกับใคร ? สนทนากับใคร ? ร่วมงานกับใคร ? นั่นก็เท่ากับลูกเอาหน้าไปเสนอขาย ถ้าลูกไปทำ *ขายหน้า* หรือเกิด *งามหน้า* ขึ้น ก็เรียกว่าขาดทุนอย่างย่อยยับ ขาดทุนเงินทองเสียดีกว่า ในสังคมปัจจุบันมีนักค้าหากำไร

แบบพรานเบ็ดอยู่มาก พวกนี้เสียกุ้งมุ่งได้ปลากะพง ลูกอย่าเผลอไปติดเบ็ดเข้า ค่าตัวของลูกจะนำไปแลกกับอามิสไม่ได้ ชีวิตย่อมมีค่าเหนือกว่าวัตถุที่เขาหยิบยื่นให้ เขาสละของเล็กน้อย *ลูกจะสละตัวสละคุณธรรม* ก็เป็นการเกินไป ลูกจงยอมมอบกายถวายชีวิตเฉพาะสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจเท่านั้น การอยู่ในโลกย่อมมีหนังมีลครให้ดู แต่เมื่อลูกดูแล้วก็จงย้อนดูตัวเองเสียบ้าง จะได้รู้ว่า บัดนี้ลูกอยู่ในบทไหน ? ถ้าลูกคิดจะมีเพื่อนร่วมชีวิตสักคนหนึ่ง ลูกจะต้องดูให้ตลอดว่าเขามีคุณธรรมแค่ไหน ? เขามีความนับถือแสดงความสนิทสนมกับคนที่ลูกนับถือได้เพียงไร ? พ่อเคยชื่มชมต่อเพื่อนของคนบางคนที่เขาดี แต่ก็เคยเศร้าใจที่บางคนไปได้เพื่อนมามีท่าทางแปลกๆไร้ความสุภาพ พ่อออกจะพูดเลยธงไปมาก แต่ก็ด้วยวิญญาณของพ่อที่เป็นห่วงลูก อยากให้ลูกเป็นสัญญลักษณ์แห่งความดี ลูกชายของพ่อต้องเข็มแข็งซื่อสัตย์สุจริต ลูกสาวของพ่อต้องอ่อนหวานมรรยาทเรียบร้อย และทั้งลูกสาวลูกชายต้องมีศีลธรรมประจำใจ โรงหนังโรงลครไม่ใช่เป็นแห่งเดียวที่ลูกสนใจ ลูกต้องรู้จักบำเพ็ญกุศลตามประเพณีนิยมด้วย ในโลกมีทั้งคุณธรรมและอันตรายเป็นสิ่งเร้าอยู่สองอัน ซึ่งอาจแบ่งคนที่วิ่งไปวิ่งมาได้ ๔ พวก :—

๑. พวกวิ่งเข้าหาคุณธรรม วิ่งหนีอันตราย.

๒. พวกวิ่งหนีคุณธรรม วิ่งหนีอันตราย.

๓. พวกวิ่งหนีคุณธรรม วิ่งเข้าหาอันตราย.

๔. พวกวิ่งเข้าหาคุณธรรม วิ่งเข้าหาอันตราย.

ดังนี้ ลูกลองนึกดูทีหรือว่า พวกไหนจะมีชีวิตอยู่อย่างราบรื่นได้? พวกที่ ๒ ถึงความพินาศเร็วที่สุด เพราะคุณธรรมไม่มี มีแต่อันตราย พวกที่ ๓ ก็จะถึงความพินาศไม่สู้ช้านัก เพราะคุณธรรมไม่มี จะหนีอันตรายไปก็ไม่ได้ถึงไหน พวกที่ ๔ มีทั้งคุณธรรมและอันตราย พวกนี้ถ้าเป็นไข้ก็ทายว่าตายเป็นเท่ากัน ถ้าจะว่าถึงอารมณ์ก็เป็นประเภทคุ้มดีคุ้มร้าย มีดีมีชั่ว ใครจะคบค้าสมาคมก็ยากอยู่เหมือนกัน พวกที่ ๑ เป็นดีที่สุด เพราะมีคุณธรรม ไม่มีอันตราย คนพวกนี้นอกจากตัวของเขาจะดีเองแล้ว ใครจะคบไว้เป็นอะไรก็ใช้ได้ พ่ออยากให้ลูกของพ่อเป็นคนจำพวกที่ ๑ นั้น คือรู้จักทั้งการเข้าคุณธรรมและรู้จักวิ่งหนีอันตราย พ่อจะพร่ำพูดอะไรไปมันก็มากนัก ลูกอาจเบื่อหน่ายก็ได้ จึงจะขอบอกหลักโดยสรุปไว้ ลูกรู้จักหลักอันนั้น แล้วเทอดทูนให้ถูกต้อง ลูกก็จะเป็นคนดีได้ คือชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.

เรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ลูกของพ่อเป็นคนมีโชคดีมาก ลูกเกิดมาในประเทศไทย ซึ่งสมบูรณ์ทั้งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ลูกมีชาติเป็นเอกราช มีศาสนาอันบริสุทธิ์ มีพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบสันตติวงศ์มาด้วยดี ลูกต้องเทอดทูนเอาไว้

อันชนใดไร้ชาติศาสนา ไร้พระมหากษัตริย์ยิ่งขัดสน
อันชนนั้นนั่นไซร้หรือใช่คน ดูชอบกลจริงเจียวเหมือนเปี้ยวปู.

ถ้าลูกไม่มีชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ลูกก็เหมือนปูเหมือนเปี้ยว เมื่อภัยคุกคามก็วิ่งเข้ารู รูใครรูมัน ไม่มีองค์การใดมาคุ้มครอง ไม่มีหลักธรรมสำหรับปฏิบัติ ไม่มีใครเป็นประมุข ตามที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ราชา มุขํ มนุสฺสานํ พระราชาทรงเป็นประมุขแห่งมนุษย์ทั้งหลาย พ่อควรจะได้พูดถึงเรื่องเหล่านี้โดยพิสดาร เพราะเป็นสถาบันอันสำคัญ และเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทย แต่เป็นเวลาอันจำกัด และสติปัญญาของพ่อก็มิใช่มากมายอะไรนัก พ่อเห็นว่าชาวไทยที่ยังมีเกียรติอยู่ในโลกบ้าง ก็เพราะเรามีชาติศาสนาพระมหา-กษัตริย์เป็นหลักประกันอยู่ ลูกอย่าคะนองปากไปตีโวหารแตะต้องล่วงเกินเข้าประเดี๋ยวจะพากันเหม็นไปทั้งโคตร สถาบันที่คนส่วนใหญ่เขาเคารพเทอดทูนนั้น ขอลูกจงอย่าดูหมิ่นย่ำยีเป็นอันขาด โอกาสหลังพ่อจะได้พูดถึงเรื่องนี้กับลูกอีก พ่อมีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ ด้วยความรักและเป็นห่วงลูกเสมอ เกรงว่าลูกจะทำอะไรพลั้งพลาด แล้วชีวิตของลูกจะไม่ราบรื่น *ลูกจงวิ่งเข้าหาคุณธรรม และวิ่งหนีอันตราย* ให้ได้ พ่อขอกระซิบทิ้งท้ายไว้อีกหน่อยว่า ในชีวิตของพ่อนั้น พ่อไม่เคยเห็นคนอกตัญญูคนใดได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในโลกนี้ พ่อเห็นแต่คนที่เขาเคารพต่อสิ่งที่ควรเคารพ เทอดทูนต่อสิ่งที่ควรเทอดทูน ไม่เป็นทาสอารมณ์ คิดเรื่องควรคิด ทำเรื่องควรทำ พูดเรื่องควรพูดเท่านั้น เป็นคนดี เป็นศรีบ้านศรีเมือง และได้รับความนิยมชมชื่นอย่างกว้างขวาง พ่ออยากให้ลูกของพ่อเป็นเช่นนั้น การดำรงชีวิตอยู่

ในโลกนี้นั้น ขอให้ลูกของพ่อจงเป็นคน *ได้คิด* อย่าเป็นคน *สิ้นคิด* ในทุกกรณี.

ด้วยวิญญาณของพ่อ
ขอให้ลูกหลานทุกคนจงอยู่เป็นสุขเถิด

ความนำ......

ในโลกนี้ มีอะไร ไว้พรักพร้อม
ใครไม่ยอม ถ่อมปัญญา ย่อมหาได้
พูดถึงรส ชดชิมดู รู้แก่ใจ
รสอะไร ใดจะปาน รสหวานเย็น.

เฉพาะหวาน หวานเท่านั้น อันจะชื่น
ปลุกให้ตื่น เต็มอัตรา มาให้เห็น ?
ดับความร้อน ผ่อนกระหาย คลายลำเค็ญ ?
กลับกลายเป็น เย็นทันใจ ในโลกีย์ ?

คนยามร้อน ค่อนยุ่งยาก ลำบากยิ่ง
มักเห็นสิ่ง สารพัด เป็นปัดสี
ใส่ความหวาน ปานกับเสริม เพิ่มดีกรี
เป็นเช่นนี้ มีอุบาย ทำลายเพลิง !

อันคนงอน เอาแต่ง้อ ก็ไม่แน่
ว่าจะแก้ กิริยา ไม่พาเหลิง ?
คนอวดดี ที่ดึงดื้อ ถือชั้นเชิง
อาจเปิดเปิ่ง เถกิงใหญ่ ได้ลูกยอ ?

แก้คนงอน ค่อนจะหนัก มักหาหือ !
แก้คนดื้อ ถือยศศักดิ์ ก็หนักขอ !

คนโอ๋เด็ก คนใสช้าง ช่างเออออ
อาจไม่พอ พนอไป ให้ถูกทาง
นโยบาย คลายความร้อน ผ่อนสำเร็จ
พระสรรเพชญ— พุทธองค์ ทรงสระสราง
พร้อมอัตถะ พยัญชนะ มิละวาง
เป็นเยี่องอย่าง ทางร่มเย็น เน้นสำคัญ.
ใช้ของท่าน หวาน + เย็น เป็นดีแน่
สำหรับแก้ กิเลสร้อน ผ่อนคับขัน
เรากับเขา เข้ากันได้ ไปด้วยกัน
จนถึงวัน อันสุดท้าย แก่ตายเอย

เมื่อจะรับ......

นโยบาย ฝ่ายจะรับ นับอย่างหนึ่ง
อาจจะตรึง ซึ่งฝ่ายรุก บุกมิไหว
ยุทธวิธี ที่สำคัญ อันเกรียงไกร
นำมาใช้ ให้สพเหมาะ เป็นเกราะดี.
เมื่อเขารุก บุกเข้ามา ด่าขรม
เราระดม ระดับหู สู่วิถี
เหมือนฟังเทศน์ หรือฟังธรรม ล้ำวจี
ว่าเช่นนี้ ที่จะเด็ด มีเม็ดพราย.

ใช้ขันติ มิหวาดหวั่น เป็นขวัญบ่อม
เพียงถูกบอม์ป ด้วยวาจา อย่าพลิกหงาย
ใช้ปัญญา หาช่องทาง อย่างมากมาย
ส่องขยาย ขยับดู รู้เรื่องราว
เมื่อมีคน ก่นกล้ากราย ทำร้ายมาก
เหมือนช่วยถาก เถืออัตตา พาให้ขาว
บดขยี้ บี้ให้แบน หมื่นแสนคราว
ดังเกริ่นกล่าว "อนัตตา" ซึ่งน่าพึ่ง.
ตัวของเรา เท่าที่มี นี้แสนยุ่ง
เพียงแต่พุง พอจะเห็น เป็นเหมือนถัง
ใส่ขยะ ขยำเลอะ เปรอะเปื้อนจัง
แล้วต้องนั่ง หลังของเหม็น ไม่เว้นวัน.
ถ้าพินิจ พิจารณา จะปรากฏ
เราทั้งหมด ไม่แตกต่าง ช่างจัดสรรค์
มี ตา หู รูจมูก ทุกซี่ฟัน
อะไรนั้น ? กลั้นกรองเกรอะ เลอะเช้าเย็น !
ด้วยเหตุนี้ ที่ใครเขา เฝ้ามุ่งร้าย
เหมือนกล้ากราย กับกองอึ ฮึ! มันเหม็น
เหมือนช่วยต่อย ย่อยอัตตา หาประเด็น
แยกให้เห็น "อนัตตา" สาธุเทอญ.

นโยบายหวานเย็น – ฝ่ายรับ

ถ้าเขาด่า พึงให้ดี ใช่มีบ่อย
เราต้องคอย จับประเด็น จนเห็นได้
เขาด่าจบ หากว่าเรา ไม่เข้าใจ
ขอจงให้ ด่าให้ฟัง อีกครั้งเทียว !

ถ้าถูกยิง ด้วยสายตา อย่าขุ่นข้อง
เราไม่ต้อง จ้องตอบโต้ โวตาเขียว
หากเขาค้อน แล้วหยุดไป ในครั้งเดียว
ขออีกเทียว เชิญค้อนมา นัยตางาม !

ถ้าถูกผลัก เข้าบ่อยบ่อย ให้ถอยห่าง
ไม่ต้องอ้าง ทางขัดข้อง ร้องสอบถาม ?
เรารีบถอย ถอยเร็วไว สนใจตาม
เป็นความงาม ที่ให้ถอย พลอยยินดี !

ถ้าเขาหมิ่น ถิ่นแคลนเรา เท่าแสนโกฏิ
อย่าเพิ่งโทษ โกรธผู้นั้น มันเป็นผี
เราเป็นคน คนอย่างเรา ไม่เข้าที
หากกลองดี ตีก็ดัง ใครฟังดู !

ถ้าเขาร้าย หมายมั่นมา ผูกอาฆาต
เราก็อาจ คาดคิดไป ให้เห็นหรู

พุทธองค์ แม้ทรงศีล สิ้นศัตรู ?
เรายังอยู่ ยืนอย่างนี้ ย่อมมีมาร
เราไม่ดื้อ ถือแต่ตน คนเขาด่า
ไม่ตั้งหน้า มารับรอง กองสังขาร
ไม่ถือไว้ ให้เจ็บแสบ แปลบแปลบนาน
เช่นนี้หวาน หวานเย็นแท้ แน่นอนเอย.

[หากไม่หวาน ผ่านวันนี้ มีวันใหม่
อาจหวานได้ ดังที่จิต คิดใฝ่ฝัน
แม้มะปราง อย่างที่เปรี้ยว เคี่ยวเข็ดฟัน
ยังมีวัน หวานระรื่น ชื่นใจคน]

เมื่อจะรุก.......

นโยบาย ฝ่ายจะรุก บุกคนอื่น
หากคิดตื่น ขืนทำไป ย่อมไร้ผล
ยุทธวิธี ที่จะรุก บุกผู้คน
ควรฝึกฝน จนชำนาญ การโจมตี
เห็นคนชั่ว ตัวของเรา จะเข้าแก้
แล้วเผยแพร่ โพนทนา ด่าเสียดสี

ก็ผิดหลัก บั่กกันไว้ เสียไมตรี
คนเช่นนี้ ที่จะนำ ต้องน้ำใจ.
เห็นคนดี ที่ตัวเรา เผ้าอิจฉา
เด่นขึ้นมา พาเราคัน นึกหมั่นไส้
ก็ผิดหลัก บั่กบั่นเขต พิเศษไป
ในเรื่องใหญ่ มุทิตา สาธุการ.
คนจะดี ที่จะชั่ว ตัวของเขา
รวมทั้งเรา เท่าที่เห็น เป็นสังขาร
จะอยู่ไป่ ในโลกา ไม่ช้านาน
ควรสงสาร สมเพชกัน ทั้งนั้นเทอญ.

นโยบายหวานเย็น – ฝ่ายรุก

ถ้าจะว่า ด่าผู้ใด อย่าได้พล่อย
เพราะด่าบ่อย คอยพูดมาก ปากย่อมเหม็น
ด่าหนึ่งจบ พบอะไร ในเส้นเอ็น
มองไม่เห็น แผลที่ด่า ลักคราเดียว.
แต่ปากเรา เขาก็ว่า ปากด่าเก่ง
ตัวเราเอง เก่งทางด่า หน้าตาเขียว

ลดศักดิ์ศรี ที่สง่า พาชีดเชียว
หัวใจเหี่ยว เห็นแต่คู่ ศัตรูตน !
ถ้าจะมอง จ้องผู้ใด ให้ชัดชัด
จำต้องหัด หักสายตา หาเหตุผล
ตาต่อตา ฆ่ากันได้ ในชุมชน
ตาเลิศล้น ล้ำคุณค่า ตาไมตรี.
ถ้าจะผลัก ผลักผู้ใด ให้ถอยห่าง
ค่อยค่อยอ้าง ทางที่เด่น เป็นสักขี
ข้อโทษเขา เราต้องทำ จำเป็นมี
จะใช้ที่ ทำอะไร ให้บอกตรง.
ถ้าจะหมิ่น ถิ่นแคลนใคร ให้ตระหนัก
ได้รู้จัก จิตมนุษย์ สุดประสงค์
รักษาสิทธิ์ อิสสระ อย่าพะวง
เขาก็คง เราก็คง ตรงเป็นคน.
ถ้าจะร้าย หมายอาฆาต ฉลาดคิด
ชอบหรือผิด คิดให้มาก หากสับสน
จงยั้งหยุด พุทธองค์ ทรงพระชนม์
ได้ฝึกฝน ฝากพระธรรม นำทางใด ?
เราไม่ถือ ถือว่าตน เป็นคนเด่น
แล้วเที่ยวเข่น เขาดังฆ้อน ค่อนข้างใหญ่

สร้างไมตรี ศรีสัมพันธ์ ชั้นนอกใน
ดังนี้ไซร้ หวานเย็นแท้ แน่นักเอย.

เมื่อเป็นนาย.....

ถ้าคนใช้ ไถลงาน ไปนานหน่อย
เราต้องคอย พลอยพูดจา ว่าคิดถึง
เธอไปนาน ฉันนี้เหงา เฝ้ารำพึง
จักคำนึง ถึงเธอมาก หากไม่มา.
ถ้าคนใช้ ใดดึงดื้อ ถือมานะ
อย่าเอะอะ เอ็ดอึงไป ให้นักหนา
เธอเป็นคน ค่อนข้างดี มีปัญญา
ฉันรู้ค่า ว่าเธอนี้ มีหัวใจ.
ถ้าคนใช้ ใครโง่เง่า เป็นเต่าตุ่น
นึกว่าบุญ เบิกเขามา น่าเลื่อมใส
เราเมตตา สงสารเขา เท่าใดใด
สั่งสอนไว้ ใช้การงาน ด้านเบาเบา.
ถ้าคนใช้ ไม่ค่อยงาม นามไม่เพราะ
อย่าเย้ยเยาะ ยกย่องงาน การของเขา
ความซื่อสัตย์ สุจริต คิดรวมเอา
เขากับเรา เข้ากันได้ แต่ไรมา.

เป็นนายเขา เราย่อมดี มีอำนาจ
จะเกรี้ยวกราด ก็พอได้ เพราะใหญ่กว่า
แต่ตรองตรึก นึกไตรลักษณ์ ศักดินา
ทุกถ้วนหน้า ค่าเท่ากัน ทั้งนั้นไป.
เขาไม่เที่ยง เราไม่เที่ยง เลี่ยงไม่พ้น
เขาทุกข์ทน เราก็ทุกข์ สุขไฉน ?
อนัตตา ใช่ตัวตน คนอะไร ?
มึง กู ใคร ? ใครคนไหน ไม่เข้าโลง !
ด้วยเหตุนี้ ที่เป็นนาย มิหมายว่า
จะตั้งหน้า ด่าดุดัน ลั่นขโมง
ต่างอาศัย ได้เอื้อเฟื้อ เหมือนเรือโยง
งดผางโผง เพื่อหวานเย็น เป็นดีเอย.

เมื่อเป็นคนรับใช้...

ถ้ารับใช้ ในการงาน ที่ท่านสั่ง
ควรระวัง ตั้งใจมั่น ขันอาสา
ยิ้มนิดหน่อย พลอยให้ชื่น รื่นนัยน์ตา
อย่าทำหน้า ม้าหมากรุก ซุกหน้างอ.
ถ้านายใด ใจท่านเก่ง เบ่งเอะอะ
เราจงละ พยายาม อย่างขามข้อ

ด้วยอ่อนน้อม ค้อมร่างกาย คล้ายพนอ
ปล่อยลูกยอ อยู่ใต้น้ำ ทำให้เย็น.
ถ้านายใด ใช้จู้จี้ ทำทีว่า
แกเป็นข้า ฉันเป็นใคร ให้คนเห็น
เราเป็นข้า ควรเป็นข้า ถ้าจำเป็น
ไม่ลำเค็ญ เป็นข้าอยู่ เชิดชูนาย.
ถ้านายใด ไม่ฉลาด ประสาทอ่อน
มีแง่งอน ค่อนยุ่งยาก มากความหมาย
เดี๋ยวยังงั้น เดี๋ยวยังงี้ มีกลับกลาย
อย่าโวยวาย นายเรานี่ มีหัวใจ.
ถ้านายเรา เผ่าแต่คิด ริษยา
อันนี้อย่า นิยมตาม เพราะความใหญ่
จะเสื่อมเสีย สิ้นยศศักดิ์ หนักลงไป
ชะลอไว้ ให้จงดี มีเมตตา.
ถ้านายเรา เผ่าแต่ดี อารีต่อ
นับเป็นช้อ ควรทราบซึ้ง คนึงหา
เป็นผลบุญ หนุนจำนง ส่งเรามา
วาสนา พามาอยู่ เป็นคู่กัน.
นายของเรา เราควรรัก สมัครจิต
ร่วมชีวิต กิจทั้งปวง ห่วงขยัน

รักษาของ สรรเสริญนาย ไม่วายวัน
เช่นนั้นนั้น หวานเย็นแท้ แน่ใจเอย.

เมื่อเป็นตัวของตัวเอง......

ถ้าขโมย โกยทรัพย์สิน สิ้นทั้งหมด
ควรกำหนด จดจำหมาย คล้ายกับฝัน
มีข้าวของ ครองมากมาย หลายสิ่งอัน
พอตื่นพลัน มันไม่เห็น ดังเช่นเดิม.
เมื่อก่อนเกิด กำลังเกิด กำเนิดใหม่
ทรัพย์อะไร ? ไม่เคยมี ที่ส่งเสริม
แบมือมา หากันไว้ ได้เพิ่มเติม
แล้วก็เคลิ้ม คลำกันไป ใช่ของเรา.
ถ้าคนหนึ่ง ซึ่งเคยรัก สมัครหมาย
มากลับกลาย หายหน้าตา ก็อย่าเหงา
การหายหน้า หน้าหลบหาย ย้ายลำเนา
กรรมใหม่เก่า เขา—เราเป็น เช่นนั้นเอง.
ถ้าชื่อเรา เขาโจมตี ว่า อี ไอ้
อย่านึกไป ได้ออกหน้า ชื่อข้าเก่ง
ชื่ออย่างนั้น อันสมมติ จดตามเพรง
ไม่ตรงเผง เพ่งชื่อข้า หาไม่มี.

ถ้าสังขาร พานจะแย่ แก่งันงก
สกปรก บึดไม่อยู่ ดูหมองสี
เคยเปล่งปลั่ง ดังทองทา มาหลายปี
ยอมเสียที ดีเหมือนกัน มันของจริง.

อนัตตา ตัวไม่มี แต่ที่อื่น
มีดาดดื่น ดูแปลกแปลก แยกหลายสิ่ง
ยักษ์ มนุษย์ เทวดา ม้า ลา ลิง
นรกดิ่ง สวรรค์ลิบ มีนิพพาน.

ด้วยเหตุนี้ มีอะไร จับได้เล่า
มีกรรมเก่า เคล้ากรรมใหม่ ให้เราผ่าน
ชีวิตทรัพย์ นับนับไป ไม่สู้นาน
ปลงสังขาร ! หวานเย็นใจ ได้แน่เอย.

ธมฺมสาโร ภิกฺขุ

วันเสาร์ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๗

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศิวาศรม ๓๗ ซอยอารีสัมพันธ์ ๗ ถนนพระราม ๖ พระนคร
นายศิระ นามะสนธิ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๒ มี.ค. ๐๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศิวาศรม ๓๗ ซอยอารีสัมพันธ์ ๗ ถนนพระราม ๖ พระนคร
นายศิระ นามะสนธิ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๒ มี.ค. ๐๘